DOI https://doi.org/10.32405/2663-5739-2026-10-313-330

УДК 378.147:004.9:316.77

Ірина Кущенко,
кандидат психологічних наук, доцент,
Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»,
завідувачка кафедри психології, соціальної роботи та педагогіки
Київ, Україна
ORCID: 0009-0003-2215-6006
e-mail: imasljanikova@ukr.net

Анастасія Базиленко,
кандидат психологічних наук, доцент,
Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»,
доцентка кафедри психології, соціальної роботи та педагогіки
Київ, Україна
ORCID: 0000-0002-6681-0300
e-mail: bazilenkona@gmail.com

Андрій Каркач,
доктор філософії за спеціальністю 231 Соціальна робота,
Департамент соціального захисту населення Полтавської міської ради,
директор Департаменту
Полтава, Україна
ORCID: 0000-0002-3959-0568
e-mail: andrijkarkach@ukr.net

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ СФЕРИ ДО ЦИФРОВОЇ ВЗАЄМОДІЇ: ДОСВІД УНІВЕРСИТЕТУ «УКРАЇНА»

Анотація. *У статті розглядається актуальна проблема підготовки майбутніх фахівців соціально-психологічної сфери до цифрової взаємодії в умовах стрімкої цифровізації суспільства та трансформації вищої освіти. Дедалі більша роль цифрових технологій у професійній діяльності соціальних працівників і психологів зумовлює необхідність формування нових цифрових компетентностей, що забезпечують ефективну взаємодію з клієнтами, колегами та установами в онлайн-середовищі. Водночас сучасна система вищої освіти не завжди адекватно реагує на ці виклики, що створює потребу в пошуку інноваційних педагогічних підходів і впровадженні їх у практику підготовки соціально-психологічних кадрів.*
Автори роблять огляд ключових наукових праць, які висвітлюють теоретичні основи цифрової трансформації освіти, формування цифрових компетентностей, зокрема, у контексті інклюзивної освіти, а також

© Кущенко І., Базиленко А., Каркач А., 2026

виклики цифрової взаємодії в соціально-психологічній практиці. Зазначається, що ефективна підготовка фахівців передбачає інтеграцію цифрових технологій у навчальний процес, адаптацію методик викладання і врахування етичних, правових та психологічних аспектів використання цифрових інструментів.

Практичний досвід Університету «Україна, як провідного інклюзивного закладу вищої освіти, висвітлює особливості організації професійної підготовки майбутніх соціальних працівників і психологів з урахуванням цифрової взаємодії. Навчальний процес в університеті базується на застосуванні адаптованих електронних платформ, змішаного навчання, інтерактивних семінарів і спеціалізованих дисциплін – «Інтернет-супровід у професійній діяльності» та «Інформаційні системи і технології в психології». Ці курси спрямовані на розвиток у студентів практичних навичок використання цифрових інструментів, таких як онлайн-консультування, цифрова документація, робота з інформаційними платформами і ботами, а також на формування етичної відповідальності у цифровому просторі.

Особливу увагу в статті зосереджено на опису педагогічних технологій, що використовуються в Університеті: проєктно-орієнтоване навчання, моделювання професійних ситуацій, цифрові майстерні, фліп-клас, менторський супровід та гейміфікація. Використання цих технологій навчання сприяє не лише підвищенню цифрової грамотності, а й розвитку соціальної відповідальності, міждисциплінарної взаємодії та професійної ідентичності здобувачів освіти. Навчальні кейси включають роботу з різними цифровими платформами (Google Workspace, Trello, Moodle, Telegram-боти), що дозволяє поєднати теоретичні знання з практичними навичками у реальних соціальних проєктах, зокрема, у підтримці внутрішньо переміщених осіб та вразливих категорій населення.

Водночас аналіз викликів, що виникають під час впровадження цифрової підготовки, вказує на нерівномірність початкових цифрових навичок здобувачів освіти, технічні обмеження, відсутність україномовних адаптованих матеріалів, а також на необхідність покращення міждисциплінарної інтеграції та кадрового потенціалу викладачів. Подолання цих труднощів потребує подальшої оптимізації освітніх програм і ресурсного забезпечення.

Загалом, досвід Університету «Україна» є цінним прикладом успішної інтеграції цифрових інструментів у підготовку майбутніх фахівців соціально-психологічної сфери із врахуванням принципів інклюзії та сучасних освітніх трендів. Запропоновані підходи можуть бути корисними для інших закладів вищої освіти, які прагнуть підвищити якість і релевантність професійної підготовки в умовах цифрової трансформації суспільства.

Ключові слова: *цифрова грамотність, цифрова взаємодія, фахівці соціальної сфери, фахівці психологічної сфери, дистанційне навчання,*

педагогічні технології, професійна підготовка, здобувачі освіти, професійна підготовка, Університет «Україна».

Постановка проблеми у загальному вигляді. Цифровізація усіх сфер суспільного життя зумовлює суттєві трансформації в підготовці фахівців соціально-психологічної сфери (Гуржій & Карташова, 2017). В умовах дедалі більшого підвищення ваги цифрових технологій у професійній діяльності виникає потреба у формуванні нових компетентностей, зокрема вміння ефективно проводити цифрову взаємодію з клієнтами, колегами та установами. Однак сучасна система вищої освіти не завжди встигає за динамікою змін, що знижує рівень готовності випускників до практичного застосування цифрових інструментів у соціально-психологічній практиці (Кухаренко, 2020). Це зумовлює необхідність наукового осмислення й практичного впровадження інноваційних підходів до підготовки майбутніх фахівців, зокрема на прикладі досвіду інклюзивного закладу вищої освіти – Університету «Україна».

Аналіз основних досліджень і публікацій. Питання цифрової трансформації у сфері освіти та професійної підготовки соціально-психологічних кадрів активно розглядається в сучасних наукових дослідженнях. У працях Бикова В. Ю. (2020) наголошується, що цифровізація освітнього середовища сприяє появі нових форм і засобів взаємодії, які потребують перегляду традиційних підходів до підготовки фахівців у соціогуманітарній сфері. Особливу увагу приділено формуванню цифрових компетентностей як ключових навичок у професійній діяльності соціального працівника і психолога (Morze, Spirin, & Kuzminska, 2018; Spirin, 2019; Zawacki-Richter et al., 2020).

У контексті цифрової взаємодії важливими є результати досліджень Єльнікової Г. В. (2022), яка розглядає вплив інформаційно-комунікаційних технологій на практику психологічного консультування. Вона підкреслює потребу у розвитку здатності до побудови довіри в онлайн-комунікації, що є особливо актуальним для фахівців соціально-психологічної сфери.

Підготовка студентів до ефективного використання цифрових інструментів також досліджується в межах інклюзивної освіти (Romanovska, 2021; Vovk, 2023). Згідно з дослідженням Вовк Л. С. (2023), інноваційні методики викладання з використанням цифрових платформ в університетах, що працюють з особами з інвалідністю, сприяють розвитку адаптивних цифрових компетенцій. Саме цей підхід реалізується в Університеті «Україна», де поєднується професійна підготовка з інклюзивним та цифровим компонентами.

Крім того, дослідження Jäger-Biela D. J., Kaspar K., & Mang J. (2021) et al. підтверджують, що розвиток цифрової компетентності майбутніх психологів має інтегруватися в усі етапи навчального процесу, зокрема в умовах дистанційного чи змішаного формату навчання.

У соціальній сфері особливу увагу привертає дослідження Хлібової О. В. (2021), яка аналізує готовність майбутніх соціальних працівників до використання цифрових технологій у практиці надання соціальних послуг. Авторка вказує на нерівномірність сформованості цифрових навичок у студентів та важливість системної цифрової підготовки в освітньому процесі (Tkachenko, 2022). Аналогічно у дослідженні Shera W. та Ramsay R. (2019) обґрунтовується потреба в трансформації підготовки соціальних працівників через упровадження цифрових платформ, що змінюють форми соціальної взаємодії, управління кейсами та супроводу клієнтів.

Таким чином, аналіз сучасних публікацій засвідчує необхідність оновлення змісту освітніх програм з орієнтацією на розвиток цифрової взаємодії, особливо у закладах, які забезпечують інклюзивну професійну підготовку, таких як Університет «Україна».

Мета статті: проаналізувати підходи до підготовки майбутніх фахівців соціально-психологічної сфери до цифрової взаємодії в умовах цифрової трансформації освіти та висвітлити досвід Університету «Україна» щодо формування відповідних цифрових компетентностей у здобувачів освіти.

Для досягнення мети статті поставлено такі **завдання**:

– окреслити теоретичні підходи до поняття цифрової взаємодії у професійній підготовці соціальних працівників і психологів;

– проаналізувати наукові джерела щодо формування цифрових компетентностей у соціально-психологічній сфері;

– розкрити особливості організації освітнього процесу в Університеті «Україна» в контексті підготовки здобувачів освіти до цифрової взаємодії;

– визначити ефективні педагогічні умови та інструменти цифрової підготовки майбутніх фахівців соціально-психологічної сфери.

Виклад основного матеріалу дослідження. Цифрова взаємодія в соціально-психологічній сфері визначається як процес професійного спілкування, консультування, підтримки й супроводу клієнтів за допомогою цифрових засобів комунікації (відеозв'язок, чати, мобільні застосунки, спеціалізовані онлайн-платформи тощо) (European Commission, 2019; Morze et al., 2018). Теоретичні засади цифрової взаємодії пов'язуються з концепціями цифрової компетентності (European Commission, 2019), медіаграмотності, віртуальної емпатії та кіберпсихології. У контексті соціальної роботи й психології цифрова взаємодія не обмежується технічним володінням інструментами, а передбачає також здатність до етичного спілкування, збереження конфіденційності, формування довірливих стосунків у віртуальному середовищі (Zawacki-Richter et al., 2020; Єльнікова, 2022).

Аналіз наукових джерел свідчить, що цифрові компетентності майбутніх соціальних працівників і психологів охоплюють не лише базову цифрову грамотність, а й уміння проводити онлайн-консультування, вести цифрову документацію, здійснювати моніторинг і супровід клієнтів через електронні платформи (Хлібова, 2021; Shera & Ramsay, 2019). Особливої уваги потребує інтеграція цифрових навичок у навчальний процес із урахуванням етичних, правових і психологічних аспектів цифрової взаємодії, а також індивідуальних потреб клієнтів.

Університет «Україна» як провідний заклад інклюзивної вищої освіти в Україні активно впроваджує практикоорієнтовану цифрову підготовку майбутніх фахівців соціально-психологічної сфери. Освітній процес організовано з використанням адаптованих електронних платформ, відеолекцій, інтерактивних онлайн-семінарів і змішаного навчання, що забезпечує доступність для студентів з інвалідністю та враховує різнорівневі запити здобувачів освіти (Tkachenko, 2022; Kukharenko, 2020).

Цифрові технології інтегруються в навчальний процес підготовки майбутніх фахівців соціально-психологічної сфери в межах багатьох дисциплін, сприяючи розвитку загальної цифрової грамотності здобувачів освіти. Водночас цілеспрямоване формування умінь щодо професійного використання цифрових інструментів відбувається під час вивчення таких спеціалізованих навчальних курсів, як «Інтернет-супровід у професійній діяльності» (спеціальність І10 «Соціальна робота та консультування») та «Інформаційні системи і технології в психології» (спеціальність С4 «Психологія»), які безпосередньо орієнтовані на розвиток цифрових компетентностей, необхідних для ефективної взаємодії у професійному середовищі.

Дисципліна «Інтернет-супровід у професійній діяльності» спрямована на формування в студентів спеціальності «Соціальна робота та консультування» цифрових компетентностей, необхідних для ефективної професійної взаємодії в онлайн-середовищі. У межах курсу розглядаються інструменти інтернет-комунікації, особливості онлайн-консультування, ведення професійних сторінок у соціальних мережах, захист персональних даних, а також використання хмарних сервісів, візуалізацій та цифрових платформ для соціального супроводу клієнтів. Особлива увага приділяється етиці цифрової взаємодії та розвитку навичок цифрової безпеки.

Наведемо конкретні кейси викладання дисципліни «Інтернет-супровід у професійній діяльності». Так, практичні заняття включають моделювання онлайн-консультацій з клієнтами з урахуванням етичних та комунікативних норм. Наприклад, студенти відпрацьовують сценарії первинного прийому в

Zoom та Google Meet із залученням елементів активного слухання, ведення нотаток та збереження конфіденційності.

Окрему увагу приділено створенню цифрових кейсів у Trello – платформи, яка дозволяє структурувати інформацію про клієнта, планувати кроки супроводу, відстежувати виконання соціальних послуг і кооперувати роботу між фахівцями. Студенти розробляють тематичні дошки (наприклад, «Супровід ВПО» чи «Підтримка осіб з інвалідністю») з поділом на етапи взаємодії – запит, оцінка потреб, план втручання, звітність.

Під час занять здобувачі освіти опановують методику ведення цифрової документації в Google Workspace. Це охоплює використання Google Forms для створення анкет соціального обстеження, Google Docs – для фіксації звернень клієнтів, супровідних записів, індивідуальних планів роботи, а також Google Sheets – для обліку наданих послуг, формування звітності за періодами.

У межах вивчення теми «Цифрова інформованість клієнтів» розглядається використання Telegram-ботів як зручного засобу інформування різних категорій клієнтів про доступні соціальні послуги, зміни в законодавстві, корисні контакти. Наприклад, студенти моделюють чат-бот, який надсилає інформацію про роботу центрів соціальних служб, терміни подачі заявок на допомогу або графік онлайн-консультацій.

Такі практики сприяють інтеграції цифрових інструментів у майбутню професійну діяльність здобувачів освіти та формують в них готовність до ефективної взаємодії з клієнтами у цифровому просторі.

Дисципліна «Інформаційні системи і технології в психології» (спеціальність С4 «Психологія») спрямована на формування в майбутніх психологів компетентностей з використання сучасних цифрових технологій у професійній діяльності у сфері психології. У межах курсу студенти знайомляться з електронними платформами для психологічного тестування, методами цифрової обробки психологічних даних, застосуванням мультимедійних інструментів у психоосвітній роботі. Особлива увага

приділяється етичним аспектам онлайн-взаємодії, а також використанню віртуальних середовищ для супервізії, консультування та проведення психотерапії в дистанційному форматі.

Як було зазначено, у рамках вивчення дисципліни здобувачі освіти опановують сучасні цифрові інструменти, що використовуються в психологічній практиці. Зокрема, активно застосовується платформа Moodle, на якій здобувачі освіти створюють власні опитувальники, формулюють рефлексивні завдання та навчаються реалізовувати логіку адаптивного тестування. Практичні кейси включають розробку електронного курсу з психологічного самодослідження, який використовується для тренування навичок інтерпретації результатів, побудови індивідуальних профілів та написання психологічного висновку.

Особлива увага приділяється організації онлайн-тестування з використанням платформ Testograf, Google Forms, PsyToolkit і подальшому аналізу результатів за допомогою Google Sheets, Jamboard або Statistica. Студенти навчаються візуалізувати дані, будувати графіки результатів, аналізувати тенденції та давати рекомендації.

Крім того, практичні заняття передбачають створення мініпроєктів із цифрового психопросвітництва, наприклад, розробку Telegram-каналу або Instagram-сторінки з темою «Психологічна підтримка підлітків», з інтеграцією графічних редакторів (Canva), відеоредакторів (CapCut), та аналітики охоплення цільової аудиторії. Це дозволяє поєднувати набуті знання з реальними умовами цифрової психологічної взаємодії.

Опанувавши зазначені навчальні курси, майбутні фахівці соціально-психологічної сфери набувають практичних навичок цифрової взаємодії, які активно застосовують у волонтерських та соціальних проєктах, що впроваджуються за участю партнерських організацій Університету «Україна». Така діяльність здобувачів освіти проводиться під супервізією викладачів університету та сприяє формуванню у них професійної ідентичності, цифрової компетентності та соціальної відповідальності.

Зокрема, студенти беруть участь у цифрових ініціативах підтримки внутрішньо переміщених осіб. Наприклад, вони долучаються до консультування через Telegram-боти та чат-платформи (Signal, WhatsApp), забезпечують психоінформаційний супровід, створюючи інформаційні листівки, брошури з порадами з подолання стресу, алгоритмами отримання допомоги, які поширюються в соціальних мережах або надсилаються адресно. За допомогою Google Maps вони спільно з викладачами розробляють інтерактивні мапи доступних соціальних, психологічних і гуманітарних послуг, зокрема в Київській області.

Окремим напрямом стало проведення онлайн-груп підтримки для вразливих категорій населення – осіб з інвалідністю, людей похилого віку, матерів із дітьми з особливими потребами. Такі зустрічі організовуються у Viber-групах, через Zoom та Google Meet, з використанням елементів цифрової арт-терапії (створення спільних малюнків у Canva, проведення медитативних вправ під супровід музики, обговорення емоцій через візуальні метафори у Jamboard або Miro).

Також студенти долучаються до інформаційно-просвітницьких кампаній, зокрема розробки соціальних роликів, подкастів, створення інстаграм-сторінок з порадами щодо психологічної саморегуляції у воєнний час. Деякі з проєктів інтегрують елементи кіберпсихології – аналізують запити в онлайн-просторі, ведуть моніторинг потреб цільової аудиторії та пропонують шляхи цифрової підтримки.

Такий досвід дозволяє студентам не лише закріпити теоретичні знання, а й усвідомити важливість цифрових інструментів у професійній діяльності соціального працівника та психолога.

Серед ефективних педагогічних умов цифрової підготовки майбутніх фахівців соціально-психологічної сфери в Університеті «Україна» доцільно виокремити, на наш погляд, ефективні інноваційні освітні технології. Зупинимося коротко на них.

Проєктно-орієнтоване навчання (Project-Based Learning), яке застосовується у процесі опанування дисциплін «Інформаційні системи і технології в психології» та «Інтернет-супровід у професійній діяльності». Суть його полягає в тому, що студенти розробляють індивідуальні або командні проєкти на основі реальних кейсів. Зокрема, у межах першої дисципліни реалізуються проєкти зі створення психодіагностичних опитувальників у середовищі Moodle, електронних анкет, а також візуалізацій результатів тестування в Google Data Studio; у межах другої – проєкти зі створення Telegram-ботів для клієнтської підтримки, інтерактивних карт допомоги в Google Maps та організації онлайн-груп підтримки у Zoom.

Моделювання професійних ситуацій (Case Study, Role-Play) – наступна педагогічна технологія, яка використовується під час викладання зазначених дисциплін. Здобувачі освіти оволодівають професійними навичками через симуляцію типових ситуацій професійної діяльності, а саме: проведення онлайн-консультацій у Zoom з подальшим аналізом записів; реагування на кризові звернення через месенджери (WhatsApp, Telegram); аналіз кейсів взаємодії у складі мультидисциплінарної команди eHealth-сфери (психолог, соціальний працівник, реабілітолог).

Цифрові майстерні та інтерактивні воркшопи як педагогічні технології навчання передбачають, що практичні заняття проводяться у форматі міні-вебінарів або майстер-класів; це дає змогу студентам: опановувати інструменти Google Workspace для ведення документації клієнтських звернень;, створювати мінісайти або блог-платформи для поширення інформації;, використовувати сучасні візуалізаційні та комунікаційні платформи: Canva, Trello, Padlet, Miro.

Перевернуте навчання (Flipped Classroom) – одна з улюблених технологій навчання здобувачів освіти. Суть її полягає в тому, що теоретичний матеріал подається у вигляді коротких відеолекцій, інтерактивних презентацій, розміщених у Moodle, що дозволяє під час очних або синхронних занять зосередитися на: практичному закріпленні знань;, груповій роботі над кейсами; та публічному захисті студентських рішень.

Менторський супровід і супервізія – технологія, яка широко використовується в Університеті «Україна» і передбачає те, що у процесі навчання викладачі виступають менторами студентських ініціатив, реалізованих у співпраці з партнерами Університету, зокрема: в онлайн-консультуванні осіб; підготовці інформаційних матеріалів для цифрової навігації в громаді; створенні просвітницьких кампаній у соціальних мережах.

Гейміфікація та використання EdTech-інструментів – ще одна ефективна педагогічна технологія, яка використовується з метою підвищення мотивації та залучення студентів до навчального процесу. Технологія передбачає активне застосовування: цифрових квестів, інтерактивних тестів та кросвордів (Wordwall, Quizizz); платформ для опитування в реальному часі (Mentimeter, Kahoot); онлайн-ресурсів для формувального оцінювання знань (ClassTime).

Таким чином, педагогічна практика Університету «Україна» демонструє ефективність інтеграції цифрових технологій у підготовку майбутніх фахівців соціально-психологічного профілю. Такий підхід забезпечує не лише формування цифрової компетентності, а й розвиток професійної етики, соціальної відповідальності та готовності до практичної роботи в умовах цифрового суспільства.

Незважаючи на позитивний досвід інтеграції цифрових технологій в освітній процес Університету «Україна», викладання дисциплін «Інтернет-супровід у професійній діяльності» та «Інформаційні системи і технології у психології» супроводжується низкою викликів, що потребують подальшого вдосконалення педагогічних підходів і технічного забезпечення.

1. Різний рівень цифрової грамотності здобувачів освіти: – частина контингенту, особливо з числа осіб з інвалідністю або старших вікових груп, потребує додаткового часу та індивідуального супроводу для опанування базових навичок роботи з цифровими інструментами (Google Workspace, Moodle, платформи для опитувань і візуалізації тощо). Це уповільнює темп

опрацювання навчального матеріалу та ускладнює реалізацію практичних завдань.

2. Обмежені технічні ресурси у здобувачів освіти: не всі здобувачі мають стабільний доступ до сучасних комп'ютерів, програмного забезпечення або швидкісного Інтернету. Це особливо відчутно при виконанні завдань, що потребують мультимедійної обробки або синхронної взаємодії (наприклад, Zoom-консультацій, роботи в Padlet, Miro, Canva тощо).

3. Відсутність україномовного програмного забезпечення: – частина інструментів для психодіагностики або цифрової підтримки клієнтів доступна лише англійською мовою, що створює додаткові труднощі для здобувачів освіти з обмеженим рівнем володіння іноземною мовою.

4. Труднощі у міждисциплінарній інтеграції: - для ефективної реалізації цифрових проєктів необхідні базові знання з IT-галузі (наприклад, налаштування Telegram-ботів, робота з HTML-редакторами тощо), які не завжди достатньо висвітлені у рамках гуманітарної освітньої програми за спеціальностями С4 «Психологія» та І10 «Соціальна робота та консультування».

5. Обмежений кадровий ресурс фахівців із цифрової педагогіки: наявність викладачів, які поєднують фахову психологічну підготовку з високим рівнем цифрової компетентності, є недостатньою. Це обмежує можливості для широкого впровадження сучасних EdTech-інструментів та менторського супроводу складних цифрових ініціатив.

6. Недостатня кількість адаптованих навчально-методичних матеріалів: - попри наявність відеолекцій і презентацій, бракує комплексних україномовних посібників, які б поєднували теоретичний матеріал із покроковими інструкціями щодо використання цифрових сервісів у професійній діяльності психолога та соціального працівника.

7. Високий рівень когнітивного навантаження при дистанційному навчанні: інтенсивне засвоєння цифрових платформ і нових термінів у форматі онлайн-освіти призводить до перевантаження здобувачів та зниження

мотивації. Особливо це актуально для здобувачів освіти із особливими освітніми потребами, які потребують більш гнучкого темпу навчання.

Висновки. Проведений аналіз засвідчує, що цифрова трансформація професійної підготовки майбутніх соціально-психологічних фахівців є необхідним і актуальним напрямом розвитку вищої освіти в Україні. Досвід Університету «Україна» демонструє ефективність впровадження спеціалізованих дисциплін: «Інтернет-супровід у професійній діяльності» та «Інформаційні системи і технології у психології», які спрямовані на формування у студентів ключових цифрових компетентностей, необхідних для професійної діяльності у цифровому суспільстві.

Застосування інноваційних педагогічних технологій, таких як проєктно-орієнтоване навчання, моделювання професійних ситуацій, цифрові майстерні, фліп-клас, менторство та гейміфікація, сприяє не лише підвищенню рівня цифрової грамотності, а й розвитку етичної чутливості, соціальної відповідальності та міждисциплінарної взаємодії. Це забезпечує всебічну підготовку студентів до викликів сучасної професійної практики в умовах зростання ролі цифрових технологій.

Водночас, досвід викладання дисциплін в Університеті «Україна» вказує на наявність певних викликів, серед яких нерівномірність початкових цифрових навичок здобувачів освіти, технічні обмеження, відсутність повноцінних україномовних методичних матеріалів та потреба у кращій інтеграції міждисциплінарних знань. Усунення цих недоліків потребує подальшої оптимізації освітніх програм, посилення ресурсного забезпечення та розвитку кадрового потенціалу викладачів.

Таким чином, досвід Університету «Україна» є цінним прикладом успішної інтеграції цифрових інструментів і технологій у підготовку фахівців соціально-психологічної сфери з урахуванням принципів інклюзії та сучасних освітніх трендів. Запропоновані підходи можуть бути корисними для інших

закладів вищої освіти, які прагнуть підвищити якість і релевантність професійної підготовки в епоху цифрової трансформації.

Перспективи подальших досліджень. Перспективи подальших досліджень у сфері підготовки майбутніх фахівців соціально-психологічної сфери до цифрової взаємодії відкривають широкі можливості для розвитку теоретичних та практичних аспектів цифрової освіти. По-перше, доцільно поглиблено вивчати вплив різних форматів цифрового навчання (офлайн, онлайн, змішане, мобільне) на формування професійних компетентностей студентів з урахуванням індивідуальних особливостей здобувачів, зокрема осіб з інвалідністю. По-друге, важливо дослідити ефективність інтеграції міждисциплінарних підходів, зокрема з галузі інформаційних технологій, психології та соціальної роботи, для створення комплексних освітніх моделей, що забезпечують високий рівень цифрової готовності фахівців.

По-третє, перспективним напрямом є розробка та впровадження адаптивних педагогічних технологій і навчальних ресурсів, які враховують змінні умови цифрової взаємодії, зокрема швидку трансформацію цифрових платформ і інструментів. Крім того, необхідно досліджувати етичні, правові та психологічні аспекти цифрової взаємодії у соціально-психологічній практиці, що сприятиме формуванню більш відповідальної та усвідомленої позиції майбутніх фахівців.

Окрему увагу, на нашу думку, слід приділити аналізу досвіду впровадження цифрових ініціатив у реальних соціальних проєктах, зокрема в умовах кризових ситуацій та інклюзивної практики, що допоможе оптимізувати навчальні програми і підвищити їх практичну релевантність. Загалом, подальші дослідження в цій сфері мають сприяти посиленню ролі цифрових технологій як інструменту соціально-психологічної підтримки та розвитку професійної спільноти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Биков, В. Ю. (2020). Цифрова трансформація освіти: концептуальні засади. *Інформаційні технології і засоби навчання*, *77*(3), 1–17. https://doi.org/10.33407/itlt.v77i3.3817

Вовк, Л. С. (2023). Методика викладання психологічних дисциплін в умовах інклюзії: досвід та перспективи. *Психолого-педагогічні студії*, *2*(1), 88–94.

Гуржій, А. М., & Карташова, Л. А. (2017). Цифровізація освіти як пріоритетний напрям розвитку інформаційного суспільства в Україні. *Освіта і суспільство*, 4, 10–14.

Єльнікова, Г. В. (2022). Особливості використання цифрових технологій у психологічному консультуванні. *Психологія і суспільство*, *4*(92), 56–64.

Кухаренко, В. М. (2020). Дистанційне навчання: умови застосування та ефективність. *Вища освіта України*, 2, 45–50.

Морзе, Н. В., Спірін, О. М., & Кузьмінська, О. Г. (2018). Інформаційно-цифрова компетентність сучасного вчителя: сутність, структура та розвиток. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 65(3), 1–16.

Романовська, О. О. (2021). Використання цифрових технологій у професійній підготовці майбутніх соціальних працівників. *Соціальна робота та соціальна освіта*, 1(6), 78–85.

Спірін, О. М. (2019). Цифрова компетентність педагогічних працівників: теоретичні засади формування. *Педагогіка і психологія*, 1(102), 15–22.

Ткаченко, В. В. (2022). Розвиток цифрових навичок студентів у закладах вищої освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 3(117), 112–118.

Хлібова, О. В. (2021). Готовність майбутніх соціальних працівників до використання цифрових технологій у професійній діяльності. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота»*, *2*(49), 169–172.

European Commission. (2019). *DigComp 2.1: The Digital Competence Framework for Citizens – With eight proficiency levels and examples of use*. Publications Office of the European Union. https://doi.org/10.2760/38842

Jäger-Biela, D. J., Kaspar, K., & Mang, J. (2021). Digital learning and its impact on psychological well-being: A study among university students. *Education and Information Technologies*, *26*, 6751–6769. https://doi.org/10.1007/s10639-021-10521-7

Shera, W., & Ramsay, R. (2019). The challenge of integrating digital technology in social work education. *Social Work Education*, *38*(4), 515–527. https://doi.org/10.1080/02615479.2018.1532503

Shera, W., & Ramsay, R. (2019). *Social work and technology: Exploring the impact of digital tools on practice and education*. Canadian Social Work Review, 36(2), 157–173. https://doi.org/10.7202/1071726ar

Zawacki-Richter, O., Marín, V. I., Bond, M., & Gouverneur, F. (2020). Systematic review of research on artificial intelligence applications in higher education – where are the educators? *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, *17*, Article 39. https://doi.org/10.1186/s41239-020-00200-8

REFERENCES

Bykov, V. Y. (2020). Tsyfrova transformatsiia osvity: kontseptualni zasady [Digital transformation of education: Conceptual foundations]. Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia, 77(3), 1–17. https://doi.org/10.33407/itlt.v77i3.3817

Vovk, L. S. (2023). Metodyka vykladannia psykholohichnykh dystsyplin v umovakh inkliuzii: dosvid ta perspektyvy [Methods of teaching psychological disciplines in inclusion conditions: Experience and prospects]. Psykhologo-pedahohichni studii, 2(1), 88–94.

Hurzhii, A. M., & Kartashova, L. A. (2017). Tsyfrovizatsiia osvity yak priorytetnyi napriam rozvytku informatsiinoho suspilstva v Ukraini [Digitalization of education as a priority

direction for the development of the information society in Ukraine]. *Osvita i suspilstvo, 4*, 10–14.

Kukharenko, V. M. (2020). Dystantsiine navchannia: umovy zastosuvannia ta efektyvnist [Distance learning: Conditions of application and effectiveness]. *Vyshcha osvita Ukrainy, 2*, 45–50.

Khlibova, O. V. (2021). Hotovnist maibutnikh sotsialnykh pratsivnykiv do vykorystannia tsyfrovykh tekhnolohii u profesiinii diialnosti [Readiness of future social workers to use digital technologies in professional activity]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriia «Pedahohika. Sotsialna robota», 2(49), 169–172.

Morze, N. V., Spirin, O. M., & Kuzminska, O. H. (2018). Informatsiino-tsyfrova kompetentnist suchasnoho vchytelia: sutnist, struktura ta rozvytok [Information and digital competence of a modern teacher: Essence, structure and development]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia, 65*(3), 1–16.

Romanovska, O. O. (2021). Vykorystannia tsyfrovykh tekhnolohii u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh sotsialnykh pratsivnykiv [Use of digital technologies in professional training of future social workers]. *Sotsialna robota ta sotsialna osvita, 1*(6), 78–85.

Spirin, O. M. (2019). Tsyfrova kompetentnist pedahohichnykh pratsivnykiv: teoretychni zasady formuvannia [Digital competence of pedagogical workers: Theoretical foundations of formation]. *Pedahohika i psykholohiia, 1*(102), 15–22.

Tkachenko, V. V. (2022). Rozvytok tsyfrovykh navychok studentiv u zakladakh vyshchoi osvity [Development of students' digital skills in higher education institutions]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii, 3*(117), 112–118.

Yelnikova, H. V. (2022). Osoblyvosti vykorystannia tsyfrovykh tekhnolohii u psykholohichnomu konsultuvanni [Features of the use of digital technologies in psychological counseling]. Psykholohiia i suspilstvo, 4(92), 56–64.

European Commission. (2019). DigComp 2.1: The digital competence framework for citizens – With eight proficiency levels and examples of use. Publications Office of the European Union. https://doi.org/10.2760/38842

Jäger-Biela, D. J., Kaspar, K., & Mang, J. (2021). Digital learning and its impact on psychological well-being: A study among university students. Education and Information Technologies, 26, 6751–6769. https://doi.org/10.1007/s10639-021-10521-7

Shera, W., & Ramsay, R. (2019). The challenge of integrating digital technology in social work education. Social Work Education, 38(4), 515–527. https://doi.org/10.1080/02615479.2018.1532503

Shera, W., & Ramsay, R. (2019). Social work and technology: Exploring the impact of digital tools on practice and education. Canadian Social Work Review, 36(2), 157–173. https://doi.org/10.7202/1071726ar

Zawacki-Richter, O., Marín, V. I., Bond, M., & Gouverneur, F. (2020). Systematic review of research on artificial intelligence applications in higher education – Where are the educators? International Journal of Educational Technology in Higher Education, 17, Article 39. https://doi.org/10.1186/s41239-020-00200-8

Iryna Kushchenko,
Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor
Open International University for Human Development "Ukraine",
Head of the Department of Psychology, Social Work and Pedagogy
Kyiv, Ukraine
ORCID: 0009-0003-2215-6006
e-mail: imasljanikova@ukr.net

Anastasia Bazylenko,
Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor
Open International University for Human Development "Ukraine",
Associate Professor of the Department of Psychology, Social Work and Pedagogy
Kyiv, Ukraine
ORCID: 0000-0002-6681-0300
e-mail: bazilenkona@gmail.com

Andriy Karkach,
Doctor of Philosophy in specialty 231 Social Work,
Department of Social Protection of the Population of Poltava City Council,
Director of the Department
Poltava, Ukraine
ORCID: 0000-0002-3959-0568
e-mail: andrijkarkach@ukr.net

TRAINING FUTURE SPECIALISTS IN THE SOCIO-PSYCHOLOGICAL SPHERE FOR DIGITAL INTERACTION: THE EXPERIENCE OF THE UNIVERSITY 'UKRAINE'

Abstract. *The article addresses a pressing issue of training future specialists in the social and psychological fields for digital interaction in the context of rapid digitalization of society and the transformation of higher education. The increasing role of digital technologies in the professional activities of social workers and psychologists necessitates the development of new competencies that ensure effective interaction with clients, colleagues, and institutions in online environments. At the same time, higher education systems do not always respond adequately to these challenges, which creates a need for innovative pedagogical approaches and their implementation in professional training.*

The authors review key scholarly works that outline the theoretical foundations of digital transformation in education and the development of digital competencies, particularly in the context of inclusive education, as well as the challenges of digital interaction in social and psychological practice. Effective training is shown to require the integration of digital technologies into the educational process, adaptation of teaching methods, and consideration of ethical, legal, and psychological aspects of technology use.

The practical experience of a leading inclusive higher education institution in Ukraine is analysed, highlighting the specific features of organizing professional training for future social workers and psychologists with a focus on digital interaction. The educational process is based on the use of adapted electronic platforms, blended learning, interactive seminars, and specialized courses: 'Internet Support in Professional Activities' and 'Information Systems and Technologies in Psychology'. These courses aim to develop practical skills

in using digital tools, including online counselling, digital documentation, work with information platforms and chatbots, as well as fostering ethical responsibility in the digital environment.

Particular attention is paid to pedagogical technologies such as project-based learning, modelling of professional situations, digital workshops, the flipped classroom approach, mentoring support, and gamification. Their application contributes to the development of digital literacy, social responsibility, interdisciplinary interaction, and professional identity. Training cases involve the use of various digital platforms (Google Workspace, Trello, Moodle, Telegram chatbots), enabling the integration of theoretical knowledge with practical skills in real social projects, including support for internally displaced persons and vulnerable populations.

At the same time, the analysis of implementation challenges reveals differences in students' initial digital skills, technical limitations, a lack of Ukrainian-language adapted materials, and the need to strengthen interdisciplinary integration and teaching capacity. Addressing these issues requires further optimization of educational programs and resource support.

Overall, the described experience represents a valuable example of integrating digital tools into the training of future professionals in the social and psychological fields, taking into account principles of inclusion and current educational trends. The proposed approaches may be useful for other higher education institutions seeking to enhance the quality and relevance of professional training in the context of digital transformation.

Keywords: *digital literacy, digital interaction, social and psychological professionals, distance learning, pedagogical technologies, professional training, students, higher education institutions in Ukraine.*

Матеріал надійшов до редакції: 15.07.2026 | Прийнято до друку: 16.02.2026 | Опубліковано: 25.05.2026